

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Μ.Ε. ΣΥΓΧΡΟΝΟ & ΝΟΥΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Η κοινωνική χρήση της ιστορίας

Η αναβίωση του παρελθόντος μοιάζει να έλκει ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσης. Ιστορικά αναγνώσματα, άρθρα με ιστορικό περιεχόμενο, επανεκδόσεις βιβλίων Ιστορίας, ιστορικά μυθιστορήματα, κινηματογραφικές ταινίες, ντοκιμαντέρ κάνουν όλο και πιο συχνά την εμφάνισή τους την τελευταία τριετία. Προβάλλοντας από επίμαχα ζητήματα του παρελθόντος μέχρι προσωπικές αφηγήσεις, που μετουσιώνουν βιωμένες μήνες σε παράδοση. Στην τάση αυτή ήρθε προσφάτως να προστεθεί μία αμιγώς κοινωνική- θα λέγαμε- χρήση της Ιστορίας. Αθηναϊκή συμμετοχική Δημοκρατία, Αγώνας του '21, δάνεια, Επιτροπή Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου, Κίνημα στο Γουδί, νέα δάνεια και χρεοκοπίες συζητούνται συχνά στα πηγαδάκια του Συντάγματος. Ενώ παράλληλα τίθενται ερωτήματα, όπως: Γιατί ο λαός αυτός καταρακυλάει αδιάκοπα σε εξευτελισμούς και ταπεινώσεις; Γιατί είναι σε μόνιμη οικονομική κρίση, με το φάσμα της πτώχευσης απειλητικό διαρκώς στον ορίζοντα; Τι είναι αυτό που τον κάνει να νικά και τι αυτό που τον καταποντίζει; Τα ολίγα παράσιτα της εξουσίας; «Από τους καρχαρίες ξέφυγα και νίκησα τις τίγρεις, μ' έφαγαν όμως οι κοριοί», Έγραφε ο Μπρεχτ και ταιριάζει πολύ στα ελληνικά πράγματα.

Με τη γνώση της Ιστορίας, ο πολίτης αποκτά τα εφόδια για να γνωρίζει τι είναι αλήθεια και τι ψεύδος. Χωρίς τη γενική συνείδηση των αξιών που ανθοφόρησαν σε αυτόν τον τόπο, οι Έλληνες κινδυνεύουν να παρασυρθούν στην αυτοκαταστροφή. Τις κρίσιμες αυτές ημέρες, από το ξαναζωντάνεμα της Ιστορίας γίνεται μία προσπάθεια, όχι να ανακατασκευαστεί το παρελθόν, να αποκατασταθεί μία αποστασιοποιημένη ιστορική αλήθεια, να ανοιχτεί ένα πεδίο αντιπαραθέσεων, αλλά να αναβιώσουν οι προσπάθειες της πολύπαθης χώρας να επιβιώσει. Η Ιστορία ως κινητήριο δύναμη σύγκλισης των ανθρώπων. Συμβαίνει, γεγονότα που βγαίνουν από τη σκόνη του χρόνου να τονώνουν την ελπίδα ότι θα τα καταφέρουμε, τη γνώση ότι ίδιες καταστάσεις ξανά ζήσαμε και επιζήσαμε. Ιστορίες του παρελθόντος κάνουν φανερό πόση σημασία έχει να είμαστε ένα ανθρώπινο σύνολο και όχι ένα τυχαίο πλήθος, εγείρουν τον στοχασμό πάνω σε κοινές εμπειρίες, μεταμορφώνουν την ανώνυμη μάζα σε κοινωνία πολιτών. Πολίτες που αναζητούν μέσα στις αντιδράσεις του χθες το τι θα πράτταμε σήμερα. Πολίτες ιχνευτές ήθους και ιδεών.

Όλα αυτά, βεβαίως, θα ισχύουν όσο η επιστροφή σε συμβάντα συγκινητικά, τολμηρά, τα οποία μοιάζουν επίκαιρα και ζωντανά, η αναφορά στο παρελθόν, που εισχωρεί στο παρόν,

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Μ.Ε. ΣΥΓΧΡΟΝΟ & ΝΟΥΣ

παραμένουν ως κοινή παρακαταθήκη και καμία ομάδα δεν επιχειρεί να τα καπηλευθεί για δικό της όφελος και εναντίον άλλων. Διότι είναι πολύ εύκολο, ο αυθόρμητος διάλογος μεταξύ του χθες και του σήμερα που άρχισε να αναπτύσσεται ως ανάγκη αναβίωσης αισθημάτων όχι πόνου και απώλειας, αλλά ενθάρρυνσης και παρηγοριάς, να καταλήξει στους παλιούς διχασμούς, σε Έλληνες εναντίον Ελλήνων, αντί σε ένα στιβαρό όραμα για το μέλλον.

Η μέθεξη παλιού και νέου κόσμου μπορεί να συντελεστεί μόνο μέσα στα κρυστάλλινα όρια της νηφαλιότητας. Της σύμπνοιας, παρά την αμφιλογία, τις πολλές διαφορές. Της ένωσης ισχύος, όπως γινόταν πάντα στον τόπο αυτό σε δύσκολες στιγμές. Από το παρελθόν μας μπορούμε να αλιεύσουμε όχι μόνο την τραγικότητα, το δράμα, τα δεινά, αλλά τις υψηλές έννοιες της περηφάνιας, της αντοχής, της διάρκειας...

Τασούλα Καραϊσκάκη, εφημερίδα Καθημερινή, 19.06.2011
<http://www.kathimerini.gr//725637/opinion/epikairoτητα/arxio-monimessthles/h-koinwnikh-xrhsh-ths-istorias>

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Το παρελθόν και ο σύγχρονος άνθρωπος

Φαίνεται πως η εποχή μας προτιμά να απορρίψει το παρελθόν. Κάθε μέρα που περνάει, η φωνή του παρελθόντος εξασθενεί, απομακρύνεται για τους περισσότερους από εμάς που επιδιώκουμε να ζήσουμε την εποχή μας και σπάνια σκεφτόμαστε να πάμε αντίθετα στο ρεύμα... Κάθε μέρα που περνάει, το παρελθόν ως Ιστορία, ως Τέχνη, ως στοχασμός, ως αποκάλυψη του μυστηρίου μέσα μας και γύρω μας δεν μας λέει τίποτε. Επισκεπτόμαστε ένα μουσείο και φεύγουμε από εκεί ασυγκίνητοι. Τριγυρνούμε σε μία πολιτεία που το παρελθόν την έχει ανυψώσει σε μνημείο κάλλους και Ιστορίας, και δε μένει ξύπνια μέσα μας παρά μία κοντόφθαλμη και δυσκίνητη περιέργεια ή, το χειρότερο, μία καταγέλαστη ματαιοδοξία πως βρισκόμαστε, πως γνωρίζουμε, πως σκεφτήκαμε τη φημισμένη αυτή πολιτεία. Αλλά βαθύτερα, αυτή η πολιτεία για μας δεν έχει φωνή, δεν έχει φυσιογνωμία, δεν μας φέρνει κανένα μήνυμα. Το παρελθόν της απομένει για τον εσωτερικό μας κόσμο βουβό.

Αποφασίζουμε να διαβάσουμε ένα παλιό βιβλίο και το εγκαταλείπουμε μετά από ανάγνωση κάμποσων σελίδων. Δεν μας λέει τίποτε. Με λίγα λόγια, ο κόσμος που ζούμε έχει χάσει και τη γεύση του παρελθόντος και την προθυμία ή την υπομονή που χρειάζεται για να το κατακτήσει.

Απορρίπτεται, λοιπόν, το παρελθόν ως πείρα, ως απαραίτητη για την ολοκλήρωση της τρέχουσας ζωής μαθητεία σ' αυτήν την πείρα, απορρίπτεται ως αξία σταθερή, πολυδύναμη και ανεπανάληπτη για την κρίση της μοίρας του σημερινού ανθρώπου; Φαίνεται πως ουσιαστικά απορρίπτεται.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΘΕΜΑΤΩΝ : Γ. ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ – Α. ΖΙΩΖΙΑΣ
Α. ΔΕΣΛΗ – Κ. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗ – Κ. ΚΑΤΣΙΩΤΗΣ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Μ.Ε. ΣΥΓΧΡΟΝΟ & ΝΟΥΣ

Η γενιά που ανεβαίνει τώρα στο προσκήνιο είναι μία γενιά αγέρωχη, άκαμπτη, μία γενιά κυριολεκτικά ριζοσπαστική. Η στάση που παίρνει αντίκρου στην Ιστορία, στην Τέχνη και γενικότερα αντίκρου στο παρελθόν είναι αρνητική. Μια τέτοια στάση, όμως, οδηγεί σε οπισθοδρόμηση.

Θεσμοί που δοκιμάστηκαν στο παρελθόν επί αιώνες, που καθιερώθηκαν με αίμα πολύ, έχουν πια διαβρωθεί. Η οικογένεια, ο τρόπος ζωής που είχε το παρελθόν κληροδοτήσει από γενιά σε γενιά - τιμιότητα, ντροπή, αξιοπρέπεια, κοινωνική συνεργασία- κινδυνεύει και αναιρείται καθημερινά από την πρακτική της εποχής μας.

Τι συμβαίνει λοιπόν; Πώς συμβαίνει, όμως, να θεωρείται σήμερα ως αληθινό ό,τι είναι βλάσφημο για τον άνθρωπο, αγενές, απρεπές, ανήθικο και βάρβαρο; Η καλοσύνη, λοιπόν, και η εντιμότητα δεν δικαιούνται να συμπαρακαθήσουν στην τράπεζα της αλήθειας, και μάλιστα επικεφαλής;

Τα πράγματα γίνονται κυριολεκτικά δραματικά για έθνη που διαθέτουν παρελθόν χιλιετηρίδων, όπως είναι το δικό μας έθνος. Εδώ και η ευθύνη, εθνική και προσωπική, και η δοκιμασία και το χρέος είναι πιο βαριά, πιο επίμονα. Τι θα κάνει, πώς θα σταθεί υπεύθυνα το δικό μας έθνος αντίκρου στο παρελθόν του; Ιδού ένα ερώτημα που πρέπει σοβαρά και επίμονα να μας βασανίσει. Πώς θ' αντέξει στην πίεση της εποχής και πώς θα ζήσει με ευθύνη και συνέχεια το παρόν του;

Κώστας Τσιρόπουλος, «Αυτοψία μιας εποχής»,
Εκδόσεις των Φίλων, (Διασκευή)

ΘΕΜΑ Δ'

Σ' ένα άρθρο σας (350- 400 λέξεων) για τη σχολική εφημερίδα, καταθέστε τις απόψεις σας για τη χρησιμότητα της ιστορικής γνώσης, αντλώντας ιδέες από το **Κείμενο 1**, και προτείνετε τρόπους ουσιαστικότερης αξιοποίησης του μαθήματος της Ιστορίας στο πλαίσιο του σχολείου.

Μονάδες 30